

**PRACE NAUKOWE**

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

**RESEARCH PAPERS**

of Wrocław University of Economics

**307**

# Polityka ekonomiczna



Redaktorzy naukowi

**Jerzy Sokołowski**

**Grażyna Węgrzyn**



Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu  
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

[www.ibuk.pl](http://www.ibuk.pl), [www.ebscohost.com](http://www.ebscohost.com),

The Central and Eastern European Online Library [www.ceeol.com](http://www.ceeol.com),

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

[http://kangur.uek.krakow.pl/bazy\\_ae/bazekon/nowy/index.php](http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php)

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

[www.wydawnictwo.ue.wroc.pl](http://www.wydawnictwo.ue.wroc.pl)

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

**ISSN 1899-3192**

**ISBN 978-83-7695-390-8**

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

## Spis treści

<b>Wstęp</b> .....	13
<b>Franciszek Adamczuk</b> , Produkty tradycyjne i regionalne i ich wykorzystanie w promocji regionu.....	15
<b>Ewa Badzińska</b> , Perspektywy i bariery rozwoju firm <i>spin-off</i> w Polsce.....	25
<b>Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski</b> , Polityczne i strukturalne czynniki wpływające na przemiany w rozmieszczeniu produkcji trzody chlewnej w krajach Unii Europejskiej.....	35
<b>Agnieszka Barczak</b> , Wykorzystanie metody programowania liniowego do oceny procesu produkcyjnego grup gospodarstw wybranych typów rolniczych.....	45
<b>Wioletta Bieńkowska-Golasa</b> , Odległość gmin wiejskich województwa mazowieckiego od głównych ośrodków gospodarczych a ich poziom przedsiębiorczości .....	56
<b>Alicja Bonarska-Treit</b> , Turystyka szansą rozwoju lokalnego.....	65
<b>Agnieszka Borowska</b> , Wykorzystanie środków w ramach krajowych programów wsparcia pszczelarstwa w Polsce.....	77
<b>Anna Czech</b> , Bezpieczeństwo energetyczne Polski a odnawialne źródła energii .....	92
<b>Małgorzata Dolata</b> , Pozycja konkurencyjna obszarów wiejskich Polski Wschodniej z punktu widzenia ich wyposażenia w infrastrukturę gospodarczą.....	100
<b>Monika Fabińska</b> , Wybrane czynniki kapitału regionalnego determinujące rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego .....	109
<b>Mateusz Folwarski</b> , Wynagrodzenia dyrektorów wykonawczych rady dyrektorów największych amerykańskich banków przed i po kryzysie finansowym .....	121
<b>Małgorzata Fronczek</b> , Charakter wymiany handlowej Polski z zagranicą po 1990 roku .....	132
<b>Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor</b> , Uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw sektora motoryzacyjnego w Polsce i w Europie .....	142
<b>Marcin Gospodarowicz</b> , Sektor mikroprzedsiębiorstw w Polsce i jego wsparcie ze środków UE w latach 2007-2011 .....	152
<b>Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak</b> , Polski sektor rolny a cyfryzacja – przykład i bariery realizacji projektu wdrażającego technologie informatyczne.....	165

<b>Sylwia Guzdek</b> , Znaczenie instytucji otoczenia biznesu dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007-2012 .....	176
<b>Barbara Hadryjańska</b> , Umacnianie przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw na przykładzie sektora rolno-spożywczego .....	190
<b>Sławomira Hajduk</b> , Instrumenty ekonomiczne zarządzania przestrzenią na poziomie lokalnym .....	201
<b>Mariusz Hamulczuk</b> , Asymetria w transmisji cen w łańcuchu żywnościowym. Przykład cen drobiu w Polsce.....	212
<b>Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek</b> , Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej osobom nieubezpieczonym na podstawie decyzji organu wykonawczego samorządu terytorialnego .....	224
<b>Grażyna Karmowska</b> , Zróżnicowanie rozwoju powiatów województwa zachodniopomorskiego.....	233
<b>Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński</b> , Analiza zróżnicowania przestrzennego absorpcji funduszy Unii Europejskiej przez samorządy terytorialne w Polsce.....	247
<b>Joanna Kizielewicz</b> , Polityka gospodarcza rządu i Unii Europejskiej wobec regionów nadmorskich i jej wpływ na rozwój turystyki morskiej w Polsce	257
<b>Ewa Kołoszycz</b> , Dochody typowych gospodarstw mlecznych w UE w 2011 roku .....	270
<b>Sylwester Kozak</b> , Efektywność zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce w latach 2002-2011. Czy wielkość i własność zagraniczna zakładów mają znaczenie?.....	280
<b>Mariusz Kudelko</b> , Ocena zasadności budowy elektrowni systemowych wykorzystujących nowe złoża węgla brunatnego .....	292
<b>Anetta Kuna-Marszałek</b> , Strategie ekologiczne przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych.....	305
<b>Piotr Laskowski</b> , Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik rozwoju regionalnego na przykładzie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST- PARK” .....	317
<b>Wojciech Leoński</b> , Zewnętrzne bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce..	330
<b>Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor</b> , Współpraca przedsiębiorstw przemysłowych z innymi uczestnikami rynku w zakresie działalności innowacyjnej.....	341
<b>Agnieszka Malkowska</b> , Strategia rozwoju Euroregionu Pomerania a budowa konkurencyjnego regionu przygranicznego.....	353
<b>Arkadiusz Malkowski</b> , Wschodnia granica Polski. Od peryferii i izolacji do współdziałania .....	363
<b>Grażyna Mańczak</b> , Ocena polityki proeksportowej w Polsce .....	373
<b>Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz</b> , Analiza nakładów pracy w gospodarstwach rolnych w 2010 roku w porównaniu do 2002 roku .....	384

<b>Dominika Mierzwa</b> , Zastosowanie modelu multiplikacyjnej analizy dyskryminacji w ocenie spółdzielczych przedsiębiorstw mleczarskich.....	396
<b>Andrzej Miszczuk</b> , Nowe podejście do regionalnego planowania strategicznego (na przykładzie województwa podkarpackiego).....	408
<b>Zbigniew Mongiało, Michał Świtlyk</b> , Analiza współczynników efektywności uczelni publicznych.....	420
<b>Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka</b> , Gospodarowanie wojewódzkim zasobem nieruchomości a dochody województwa .....	431
<b>Piotr Podsiadło</b> , Zagadnienie pomocy publicznej dla przedsiębiorstw w sektorze rybołówstwa.....	442
<b>Halina Powęska</b> , Cel przekraczania granicy uczestników handlu przygranicznego a struktura towarowa transgranicznych zakupów na pograniczu polsko-ukraińskim .....	454
<b>Zdzisław W. Puślecki</b> , Nowe zjawiska we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej w warunkach perspektywy budżetowej na lata 2014-2020 ...	465
<b>Bogusława Puzio-Waślawik</b> , Samozatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce .....	477
<b>Małgorzata Raczkowska</b> , Spółdzielczość socjalna w Polsce .....	489
<b>Joanna Rogalska</b> , Świętokrzyskie jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci polityki regionalnej.....	502
<b>Iga Rudawska</b> , Sieć jako pośrednia forma koordynacji gospodarczej na przykładzie zintegrowanej opieki zdrowotnej .....	513
<b>Robert Rusielik</b> , Determinanty efektywności technicznej produkcji żywca wołowego w Europie i na świecie w roku 2011 .....	522
<b>Karolina Sienkiewicz</b> , Karta Praw Studenta a sytuacja absolwentów szkół wyższych na rynku pracy.....	534
<b>Agnieszka Skoczyła-Tworek</b> , Audyt jako narzędzie optymalizacji zarządzania przedsiębiorstwem w dobie kryzysu ekonomicznego .....	546
<b>Katarzyna Skorupińska</b> , Niezwiązkowe formy reprezentacji pracowników w polskim systemie stosunków przemysłowych .....	557
<b>Agnieszka Słomka-Gołębiowska</b> , Determinanty niezależności komitetu wynagrodzeń w bankach w Polsce .....	569
<b>Jerzy Sokołowski</b> , Optymalizacja wyboru oferty turystycznej przez klienta przy wykorzystaniu portalu internetowego holidaycheck .....	581
<b>Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka</b> , Ocena stopnia wykorzystania pomocy publicznej przez przedsiębiorstwa województwa lubelskiego na podstawie wyników badań ankietowych .....	590
<b>Marcin Stępień</b> , Elementy zasad podatkowych w aspekcie polskiego systemu podatkowego.....	602
<b>Maciej Szczepankiewicz</b> , Potencjał innowacyjny polskich parlamentarzystów.....	612

<b>Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman</b> , Rola funduszy unijnych w finansowaniu zrównoważonego rozwoju na przykładzie gmin województwa łódzkiego .....	623
<b>Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska</b> , Aktywność innowacyjna a wielkość przedsiębiorstw w systemie przemysłowym małopolski .....	633
<b>Dariusz Urban</b> , Gospodarka polska jako miejsce inwestycji z perspektywy wybranych państwowych funduszy majątkowych – przyczynek do badań empirycznych.....	644
<b>Piotr Urbanek</b> , Polityka wynagradzania kadry kierowniczej w polskich bankach publicznych na przykładzie spółek indeksu WIG20 .....	654
<b>Adam Wasilewski</b> , Użytki rolne a rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce .....	667
<b>Anetta Waśniewska</b> , Aktywność społeczna i ekonomiczna stowarzyszeń i fundacji – wybrane zagadnienia na podstawie przeprowadzonych badań .....	678
<b>Marek Wigier</b> , Sytuacja ekonomiczna przetwórstwa spożywczego w Polsce w okresie członkostwa w UE – stan i perspektywy.....	688
<b>Edward Wiśniewski</b> , Efekty skali w funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie gmin województwa zachodniopomorskiego .....	700
<b>Urszula Zagóra-Jonszta</b> , Ruch spółdzielczy i działalność Franciszka Stefczyka .....	710
<b>Katarzyna Żak</b> , Diagnoza poziomu innowacyjności polskiej gospodarki.....	721

## Summaries

<b>Franciszek Adamczuk</b> , Usage of traditional and regional products in the region's promotion.....	24
<b>Ewa Badzińska</b> , Prospects and barriers to the development of <i>spin-off</i> companies in Poland .....	34
<b>Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski</b> , Political and structural factors affecting the changes in the distribution of pig production in the European Union countries .....	44
<b>Agnieszka Barczak</b> , The use of the linear programming method to assess the production process of groups of farms of some chosen agricultural types. ....	55
<b>Wioletta Bieńkowska-Gołas</b> , Distance of rural communities in Mazovian Voivodeship from the main economic centres and their level of entrepreneurship .....	64
<b>Alicja Bonarska-Treit</b> , Tourism as a chance for local development.....	76
<b>Agnieszka Borowska</b> , The use of funds under National Programmes for the Support of Apiculture in Poland .....	91
<b>Anna Czech</b> , Polish energy security and renewable energy sources .....	99

<b>Malgorzata Dolata</b> , Competitive position of East Poland rural areas from the point of view of economic infrastructure equipment.....	108
<b>Monika Fabiańska</b> , Selected factors of the regional capital determining investment decisions of the companies from the textile and clothing sector from Łódź Voivodeship.....	120
<b>Mateusz Folwarski</b> , Remuneration of executive directors of board of directors of the biggest American banks before and after the financial crisis .....	131
<b>Malgorzata Fronczek</b> , Character of the Polish foreign trade after 1990 .....	141
<b>Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor</b> , Conditioning of automotive sector enterprises competitiveness in Poland and in Europe.....	151
<b>Marcin Gospodarowicz</b> , Microenterprises in Poland and their support from EU funds in the years 2007-2011.....	164
<b>Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak</b> , Polish agriculture sector vs. digitization – example and barriers of the computer technologies implementing project realization .....	175
<b>Sylwia Guzdek</b> , The importance of business environment for small and medium-sized enterprises in 2007-2012.....	189
<b>Barbara Hadryjańska</b> , Strengthening the competitive advantage of companies on the example of the agri-food sector.....	200
<b>Slawomira Hajduk</b> , Economic instruments of space management on the local level.....	211
<b>Mariusz Hamulczuk</b> , Asymmetric price transmission along the food chain. Example of poultry prices in Poland .....	223
<b>Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek</b> , Financing health care services for uninsured individuals under a decision of the executive body of the local government.....	232
<b>Grażyna Karmowska</b> , Differences in the development of poviats of West Pomeranian Voivodeship .....	246
<b>Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński</b> , Spatial differences in the absorption of EU funds by the regional and local governments in Poland.....	256
<b>Joanna Kizielewicz</b> , Economic policy of the government and the European Union towards coastal regions and its influence upon the development of maritime tourism in Poland .....	269
<b>Ewa Kołoszycz</b> , Income of typical dairy farms in the European Union in 2011.....	279
<b>Sylwester Kozak</b> , Efficiency of life insurance companies in Poland in the years 2002-2011. Do size and foreign ownership matter?.....	291
<b>Mariusz Kudelko</b> , Assessment of building of power plants using new lignite deposits – a systems approach.....	304
<b>Anetta Kuna-Marszałek</b> , Environmental strategies of enterprises on the international markets .....	316

<b>Piotr Laskowski</b> , Special economic zones as a factor of regional development based on Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK”.	329
<b>Wojciech Leoński</b> , External barriers to the development of entrepreneurship in Poland .....	340
<b>Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor</b> , Cooperation of industrial enterprises with other market participants in terms of innovative activity.....	352
<b>Agnieszka Malkowska</b> , Strategy for the development of Pomerania Euro-region and building of competitive border region .....	362
<b>Arkadiusz Malkowski</b> , The eastern border of Poland from outskirts and isolation to co-operation .....	372
<b>Grażyna Mańczak</b> , Pro-export policy assessment in Poland.....	383
<b>Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz</b> , Analysis of labour output in agricultural farms in 2010 in comparison to 2002.....	395
<b>Dominika Mierzwa</b> , Application of multiplication analysis of discrimination to the evaluation of cooperative dairy companies .....	407
<b>Andrzej Miszczuk</b> , New approach the regional strategic planning (as an example of Podkarpackie Voivodeship) .....	419
<b>Zbigniew Mongiało, Michał Świtłyk</b> , Analysis of efficiency coefficients of public universities .....	430
<b>Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka</b> , Voivodeship real estate management vs. voivodeship revenue .....	441
<b>Piotr Podsiadło</b> , State aid for fishing industry companies.....	453
<b>Halina Powęska</b> , The purpose of crossing the border by cross-border traders and the commodity structure of cross-border purchasing in the Polish-Ukrainian border region.....	464
<b>Zdzisław W. Puślecki</b> , New phenomena in the Common Agricultural Policy of the European Union in the conditions of a budgetary perspective for the years 2014-2020.....	476
<b>Bogusława Puzio-Waślawik</b> , Self-employment during the economic slowdown in Poland .....	488
<b>Małgorzata Raczkowska</b> , Social cooperative movement in Poland.....	501
<b>Joanna Rogalska</b> , Świętokrzyskie local government units as beneficiaries of regional policy .....	512
<b>Iga Rudawska</b> , Network as an intermediate form of economic coordination on the example of integrated healthcare .....	521
<b>Robert Rusielik</b> , Determinants of technical efficiency of beef production in Europe and in the world in 2011.....	533
<b>Karolina Sienkiewicz</b> , Consequences of signing Student’s Law Card for university graduates .....	545
<b>Agnieszka Skoczyła-Tworek</b> , Audit as a tool for optimization of company management in the current economic crisis.....	556



---

<b>Katarzyna Skorupińska</b> , Non-trade union forms of employee representation in the Polish system of industrial relations .....	568
<b>Agnieszka Słomka-Gołębiowska</b> , Determinants of compensation committee independence in banks in Poland.....	580
<b>Jerzy Sokółowski</b> , Optimization of tourist offer selection by using Internet portal HolidayCheck.....	589
<b>Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka</b> , Assessment of the use of public assistance by companies in Lublin Voivodeship based on survey results .....	601
<b>Marcin Stępień</b> , Elements of tax rules in the context of the Polish tax system .....	611
<b>Maciej Szczepankiewicz</b> , Polish parliamentarians' innovation potential.....	622
<b>Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman</b> , The role of EU funds in the financing of sustainable development on the example of Łódź Voivodeship municipalities .....	632
<b>Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska</b> , The impact of enterprises' size on regional innovation systems – Małopolskie case .....	643
<b>Dariusz Urban</b> , Polish economy as a place of investment from the perspective of selected sovereign wealth funds – a contribution to the empirical analyses.....	653
<b>Piotr Urbanek</b> , Executive remuneration policy in the Polish public banks on the example of WIG20 companies.....	666
<b>Adam Wasilewski</b> , Arable land and the development of non-agricultural economic activity in Poland.....	677
<b>Anetta Waśniewska</b> , Social and economic activity of associations and foundations – selected problems based on research.....	687
<b>Marek Wigier</b> , Food processing in Poland in the times of EU membership – condition and perspective .....	699
<b>Edward Wiśniewski</b> , Economies of scale in the operation of local government units on the example of communities of Western Pomerania.....	709
<b>Urszula Zagóra-Jonszta</b> , Cooperative movement and activities of Franciszek Stefczyk .....	720
<b>Katarzyna Żak</b> , Diagnosis of the innovation level of Polish economy .....	732

**Zdzisław W. Puślecki**

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

---

## **NOWE ZJAWISKA WE WSPÓLNEJ POLITYCE ROLNEJ UNII EUROPEJSKIEJ W WARUNKACH PERSPEKTYWY BUDŻETOWEJ NA LATA 2014-2020**

---

**Streszczenie:** Celem głównym opracowania było przedstawienie kwestii zwiększania rentowności produkcji żywności i zrównoważonego rozwoju we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej w warunkach perspektywy budżetowej na lata 2014-2020. Cele szczegółowe natomiast obejmowały nowe wyzwania dla WPR, wskazanie nowych celów tej polityki rolnej UE, takich jak zwiększanie rentowności produkcji żywności i zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, działania na rzecz klimatu; a także zrównoważony rozwój terytorialny. Kolejnym celem pracy było także szersze zwrócenie uwagi na ważne kwestie bezpieczeństwa żywnościowego w reformie WPR. Do wspólnych ram strategicznych WPR powinien należeć zarówno rozwój rynku rolnego, jak i rozwój obszarów wiejskich, a także wykorzystywanie unijnych funduszy strukturalnych, które trzeba jeszcze bardziej ukierunkować na rezultaty, tak aby podlegały bardziej przejrzystym, ulepszonym zasadom ich stosowania.

**Słowa kluczowe:** Unia Europejska, Wspólna Polityka Rolna, rentowność produkcji żywności, zrównoważony rozwój, perspektywa budżetowa 2014-2020.

### **1. Wstęp**

Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej prowadzona na przełomie pierwszego i drugiego dziesięciolecia XXI w. była silnie ukierunkowana na konkurencyjność i zasady zrównoważonego rozwoju, co wynikało z ogólnej strategii UE dla wzrostu konkurencyjności globalnej. Do realizacji tych zadań potrzebna jest dalsza liberalizacja handlu międzynarodowego. Warto podkreślić, że zgodnie z uzasadnieniami teoretycznymi rynek i wolny handel, także artykułami rolnymi, dobrze służą poprawie ogólnego dobrobytu, mimo ostatnich wstrząsów na rynkach światowych, szczególnie finansowych. Kryzys finansowy, który przerodził się w światowy kryzys ekonomiczny, doprowadził równocześnie do wzrostu tendencji merkantylistycznych<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Zob. Z.W. Puślecki, *Mercantilist tendencies in contemporary foreign trade policy*, "Journal of Global Change and Governance", Division of Global Affairs (DGA), Rutgers University, New Jersey, USA, vol. I, no. 4, Autumn 2008.

W tych warunkach pojawiły się nowe zjawiska we Wspólnej Polityce Rolnej UE, które będą także widoczne w czasie realizacji nowej perspektywy budżetowej w latach 2014-2020.

Celem głównym opracowania było przedstawienie kwestii zwiększania rentowności produkcji żywności i zrównoważonego rozwoju we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej w warunkach perspektywy budżetowej na lata 2014-2020. Cele szczegółowe natomiast obejmowały nowe wyzwania dla Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej, wskazanie nowych celów tej polityki, takich jak zwiększanie rentowności produkcji żywności i zrównoważony rozwój, oraz szersze zwrócenie uwagi na ważne kwestie bezpieczeństwa żywnościowego w reformie WPR.

## 2. Nowe wyzwania dla Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej

Przegląd Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej pokazał, iż wprowadzone reformy są w większości przypadków zgodne z zasadniczymi rozwiązaniami zawartymi w ostatniej wersji *Modalities* z 2008 roku. Stopniowa eliminacja subsydiów eksportowych, znoszenie systemu cen instytucjonalnych (w tym eliminacja kwot mlecznych i skupu interwencyjnego), rozdzielenie płatności bezpośrednich od produkcji (*decoupling*) oraz powiązanie ich z wymogami ochrony środowiska naturalnego (*cross-compliance*) dobrze mieszczą się w obecnym końcowym pakiecie negocjacyjnym Rundy Doha<sup>2</sup>.

Decyzje usankcjonowane w ramach przeglądu WPR mają zwiększyć – w sposób rynkowy – potencjał produkcyjny i eksportowy całej UE. Służy temu przede wszystkim zniesienie obowiązkowego odlogowania ziemi oraz zniesienie dopłat do upraw energetycznych od 2010 roku. Podkreślić należy, iż dopłaty te, zwiększając (sztucznie) rentowność upraw energetycznych, względnie ograniczają produkcję żywności w UE.

Komisja Europejska musi stawić czoła żądaniom unijnych rolników na rzecz większego interwencjonizmu i przeciwstawnym wobec nich naciskom Światowej Organizacji Handlu (World Trade Organisation – WTO), domagającej się postępów w liberalizacji rynków rolnych. Szczególnym wyzwaniem jest zapewnienie globalnego bezpieczeństwa żywności. Nie jest bowiem jasne, czy większa produkcja UE i wynikające z niej niższe globalne ceny żywności są pożądane w walce z głodem i ubóstwem<sup>3</sup>. Problem polega na tym, że najubożsi mają tendencję do konsumowania

<sup>2</sup> Szerzej o tym J. Dwyer, H. Guyomard, *International trade, agricultural policy reform and the multifunctionality of EU agriculture. A framework for analysis*, [w:] *Trade Agreements, Multifunctionality and EU Agriculture*, E. Kaditi, J. Swinnen (eds.), Centre for European Policy Studies, Brussels 2006; C.G. Thies, Porche S., *Crawfish tails: A curious tale of foreign trade policy making*, "Foreign Policy Analysis" 2007, no. 3.

<sup>3</sup> B.B. Huges, M.T. Irfan, *Assessing Strategies for Reducing Global Poverty*, [in:] R. Reuveny, W.R. Thompson (eds.), *North and South in the World Political Economy*, Blackwell Publishing Ltd., Malden USA, Oxford UK, Carlton Victoria Australia, 2008 s. 324-334.

większej ilości żywności niż jej produkowania, a niższe ceny żywności prawdopodobnie redukuje głód tylko w krótkiej perspektywie. Długofalowo natomiast niższe ceny przyczyniają się do zmniejszania produkcji rolnej w krajach rozwijających się. Obniża to równocześnie koszt nisko wykwalifikowanej siły roboczej, która jest licznie zatrudniana w rolnictwie i redukuje wzrost ekonomiczny w państwach słabo rozwiniętych<sup>4</sup>. Wyższe ceny na żywność na rynku światowym szybciej powiększają dochody także ubogich rolników w krajach rozwijających się. W sumie wydaje się możliwe, że zwiększony przez UE import żywności i konsekwentnie wyższe ceny na rynku światowym są lepszym narzędziem walki z globalnym ubóstwem. W żadnym wypadku jednak WPR w swym obecnym kształcie nie przynosi rozwiązania tego problemu.

Na początku 2010 r. ceny na artykuły rolne uległy zmniejszeniu, dlatego oczekiwany był wzrost subsydiów eksportowych, w szczególności dla sektora mlecznego<sup>5</sup>. Pojawiało się przy tym pytanie: na czym polega problematyczność tych subsydiów? Otóż utrudniają one uczciwą konkurencję, ze szkodą dla produkcji i usług, a także zakłócają produkcję rolną na korzyść tych produktów, które otrzymują najwięcej wsparcia. Ponadto obniżają światowe ceny rynkowe dla produktów rolnych i poprzez zniekształcanie handlu międzynarodowego prowadzą do wspomnianej powyżej sytuacji w krajach rozwijających się<sup>6</sup>.

Warto zaznaczyć, że subsydia eksportowe przyjmowane są z dużą niechęcią przez partnerów handlowych UE, ponieważ oferują od razu dobry pretekst dla krajów rozwijających się w celu podtrzymania taryf celnych przeciwko niesprawiedliwej konkurencji – także produktów, które nie otrzymują (znaczących) subsydiów eksportowych<sup>7</sup>. Jednocześnie ich stosowanie wymaga stałej kontroli i pociąga za sobą wysokie koszty. Wciąż znaczna jest też liczba oszustw w tej dziedzinie, a dokładne zbadanie problemu wymaga żmudnego wysiłku, odpowiednich procedur i instytucji. Subsydia eksportowe mogą być także przyznane firmom, które nie produkują żywności w bezpośrednim sensie, np. liniom lotniczym, które otrzymują dofinansowanie do posiłków serwowanych podczas lotów.

Innym problemem są natomiast taryfy celne na produkty rolne, które przeciętnie są ponad cztery razy wyższe niż opłaty na inne dobra. Wszystkie unijne cła, które przekraczają 100% dotyczą produktów rolnych, a dla izoglukozy osiągają nawet bardzo wysokie wartości – w granicach 604% należności. Głównym zarzutem wo-

<sup>4</sup> M. Ravallion, *The debate on globalization, poverty, and inequality: Why measurement matters*, "International Affairs" 2003, 79 (4), s. 739-753.

<sup>5</sup> [www.reformthecap.eu](http://www.reformthecap.eu); J. Dwyer, H. Guyomard, wyd. cyt.

<sup>6</sup> M. Olson, *The Exploitation and Subsidization of Agriculture in Developing and Developed Countries*, [w:] *Agriculture in a Turbulent World Economy*, A. Maunder, U. Renborg (eds.), Gower, U.K., Aldershot 1986.

<sup>7</sup> V. Birchfield, *Dueling Imperialism or Principled Policies? A Comparative Analysis of EU and US Approaches to Trade and Development*, [w:] R. Reuveny, W.R. Thompson (eds.), *North and South in the World Political Economy*, Blackwell Publishing Ltd., Malden USA, Oxford UK, Carlton Victoria Australia 2008, s. 305-306.

bec nich jest to, że zakłócają sygnały rynkowe, które mogłyby kreować skuteczną alokację środków ekonomicznych.

Bez taryf celnych UE produkowałaby mniej dóbr rolniczych, a więcej dóbr przemysłowych i usług<sup>8</sup>. Przyniosłoby to zatem więcej korzyści z międzynarodowej specjalizacji produkcji przez skupianie się na tworzących wysoką wartość dodaną segmentach, gdzie cieszy się ona względną przewagą. W dodatku różnice w taryfach celnych między produktami rolnymi zniekształcają produkcję. W rezultacie europejscy rolnicy wytwarzają te dobra, które są wysoce protegowane, a nie te, które są wewnątrznie konkurencyjne<sup>9</sup>.

Należy podkreślić, że Wspólna Polityka Rolna UE w końcu pierwszego dziesięciolecia XXI w. spowodowała wzrost cen produktów rolnych o 12%, przenosząc 36 mld euro z konsumentów na producentów. Jest to szczególnie niszczycielskie dla gospodarstw o niskich dochodach, które przeznaczają relatywnie wysoką część swoich dochodów na żywność. Warto zaznaczyć, że żywność, napoje i wyroby tytoniowe konstrytuują 25% wydatków 20% europejskich gospodarstw domowych z najniższymi dochodami, podczas gdy udział ten jest tylko na poziomie 15% do 20% tych z największymi dochodami. Dlatego też najubożsi konsumenci płacą nieproporcjonalnie wysokie koszty<sup>10</sup>.

Ograniczenie unijnych selektywnych zewnętrznych taryf celnych byłoby więc ważnym wkładem do liberalnego systemu handlowego, dostarczającego wysokich zysków nie tylko dla UE. Należy także w tym miejscu podkreślić wysoki poziom subsydiowania budżetowego unijnego rolnictwa, co w poważnym stopniu ogranicza możliwości eksportowe krajów najsłabiej rozwiniętych. Inaczej natomiast sytuacja wygląda w bogatszych krajach rozwijających się, które paradoksalnie przyjmują podobne działania, jakie stosuje UE polegające na zwiększaniu subsydiowania budżetowego własnego rolnictwa, co w konsekwencji wpływa na wzrost zniekształcania światowej wymiany handlowej.

### 3. Nowe cele Wspólnej Polityki Rolnej

W najbliższej nowej perspektywie budżetowej UE na lata 2014-2020 Wspólna Polityka Rolna początkowo miała być realizowana w oparciu o dwa cele: pierwszy to dostosowanie do nowych ograniczeń wynikających z negocjacji rolnych Unii Europejskiej ze Światową Organizacją Handlu, a drugi dotyczył sposobu wykorzystania środków budżetowych Unii Europejskiej na rolnictwo i obszary wiejskie. Szczególna odpowiedzialność w realizacji tych celów miała spoczywać na Komisji Europejskiej, która z dużym wyprzedzeniem powinna kierować do całego sektora rolnego Unii Europejskiej informacje o ewentualnych zmianach we Wspólnej Polityce

<sup>8</sup> [www.reformthecap.eu](http://www.reformthecap.eu).

<sup>9</sup> Tamże.

<sup>10</sup> Tamże.

Rolnej<sup>11</sup>. Uwzględnić tu należało przede wszystkim negocjacje ze Światową Organizacją Handlu i ich ustalenia.

W połowie 2011 r. propozycje reform zostały oparte na komunikacie dotyczącym Wspólnej Polityki Rolnej do roku 2020<sup>12</sup>. Przedstawiono w nim szeroki wybór wariantów strategicznych, których realizacja pozwoli zmierzyć się z przyszłymi wyzwaniami dla rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wypełnić cele wyznaczone dla WPR, czyli: 1) cel rentownej produkcji żywności; 2) zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i działań na rzecz klimatu; a także 3) zrównoważonego rozwoju terytorialnego. Od chwili przyjęcia komunikatu zaprezentowany w nim kierunek reform cieszy się szerokim poparciem zarówno wśród uczestników debaty instytucjonalnej<sup>13</sup>, jak i zainteresowanych podmiotów, z którymi przeprowadzono konsultacje w ramach oceny skutków.

Trzeba przypomnieć, że UE w latach 2007-2013, czyli w obecnej perspektywie budżetowej, przeznaczy na rolnictwo ok. 866 mld euro. Pierwotnie wydatki te miały być o 150 mld wyższe, ale niestety zmieniono wskaźnik PKB, który jest podstawą do obliczenia budżetu i w rezultacie pojawiła się powyższa różnica. Warto zaznaczyć, że Wspólna Polityka Rolna ma duży wpływ na poziom i wysokość cen na produkty rolne. Wielu rolników musi sobie jednak uświadomić, że realizacja ich planów inwestycyjnych w dużej mierze zależeć będzie od WPR. Z kolei jej kształt tak naprawdę uzależniony będzie od decyzji politycznych.

W kontekście rozważanych zagadnień szczególną uwagę należy zwrócić na kwestię rozstrzygnięcia dopłat bezpośrednich. Poważnym problemem jest fakt, iż dotychczas 20% gospodarstw rolnych pochłania ok. 80% dopłat bezpośrednich. Sytuacja ta faworyzuje te gospodarstwa, które wcześniej prowadziły intensywną produkcję upraw polowych, uzyskując wysokie plony referencyjne zbóż i intensywny chów bydła. Zmniejszenie wysokości tych dopłat pozwoliłoby na ich zwiększenie w gospodarstwach mniejszych i przyspieszenie wzrostu produktywności, co wpłynęłoby na ogólny wzrost produkcji rolnej. Podkreślić też trzeba, że w ramach Wspólnej Polityki Rolnej istotna jest promocja polityki regionalnej w obszarze wieś i rolnictwo. W tym kontekście potrzebna jest analiza, w jaki sposób zregionalizować Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. W przypadku ewentualnej zmiany we

<sup>11</sup> We wniosku Komisji dotyczącym rozporządzenia określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020 określono ramy budżetowe i główne kierunki Wspólnej Polityki Rolnej. Zob. *Budżet z perspektywy „Europy 2020”*. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. KOM(2011) 500 wersja ostateczna. Część I. Bruksela, 29.06.2011, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SPLIT\\_COM:2011:0500\(01\):FIN:PL:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SPLIT_COM:2011:0500(01):FIN:PL:PDF) (data odczytu: maj 2012).

<sup>12</sup> Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów WPR do 2020 r.: sprostac wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi, COM (2010)672 wersja ostateczna z 18.11.2010.

<sup>13</sup> Zob. w szczególności rezolucję Parlamentu Europejskiego z 23 czerwca 2011 r., 2011/2015(INI) oraz konkluzje Prezydencji z 18.03.2011.



Wspólnej Polityce Rolnej należy dokonać przeglądu zachęt inwestycyjnych pod kątem ich spójności z prawdopodobnym rozwojem sytuacji na rynkach rolnych. Duże, niespójne zróżnicowanie wsparcia jest bowiem zagrożeniem dla warunków konkurencji i spójności jednolitego rynku rolnego, co silnie akcentują nowe państwa członkowskie<sup>14</sup>.

Wydaje się, że kryzys ekonomiczny na dotychczasowym etapie unijnych dyskusji przeważył szalę na rzecz utrzymania silnego sektora rolnego oraz obowiązujących zasad WPR. Wyraźnie spadła aktywność tych, którzy wywierali presję na instytucje unijne, by doszło do przeorganizowania wydatków z budżetu UE, proponując odejście od stosowanej formy dotacji rolnych. Praktycznie oznacza to, że jeśli w najbliższym okresie nie nastąpi jakaś zasadnicza zmiana, a porozumienie polityczne wskazuje, iż nie nastąpi, to dopłaty bezpośrednie będą kontynuowane także po roku 2013.

Warto dodać, że przedstawiciele Republiki Federalnej Niemiec nie tylko proponują w nowym budżecie utrzymanie dopłat dla rolników i Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), by w UE rozwijany był silny sektor rolniczy i aby kryzys żywnościowy nie wystąpił w krajach unijnych, ale w ich propozycji są też inne elementy dotyczące subsydiowania rolnictwa. Tak więc wspólną potrzebą, która wyłoniła się w procesie reform, jest dbanie o efektywność zasobów, aby móc osiągnąć w unijnym rolnictwie i na obszarach wiejskich inteligentny, trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu zgodnie ze strategią „Europa 2020”<sup>15</sup>, z zachowaniem WPR opartej na dwóch filarach, w ramach których do osiągnięcia tych samych celów wykorzystuje się komplementarne środki. Filar I obejmuje środki bezpośrednie i środki organizacji rynków, które zapewniają podstawowe wsparcie rocznych dochodów unijnych rolników, a także pomoc w przypadku szczególnych zakłóceń na rynku, a filar II dotyczy obszarów wiejskich. W ramach II filaru państwa członkowskie sporządzają i współfinansują programy wieloletnie oparte na wspólnych ramach<sup>16</sup>. W kontekście rozważanych zagadnień należy zaznaczyć, że trudno jeszcze wyraźnie określić, jakie będą konsekwencje niekorzystnego rozwoju sytuacji na światowym rynku żywnościowym i jak to zmieni dotychczasową unijną koncepcję, w myśl której w przyszłości powinny być coraz bardziej rozwijane działania związane z rozwojem innowacyjności i badań naukowych.

Wypada podkreślić, iż w dotychczasowych uwarunkowaniach rozwojowych płatności bezpośrednie powinny pozostać instrumentem WPR odpowiedzialnym za:

<sup>14</sup> Zob. *Polska wizja Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku – założenia i wstępne propozycje*, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Programowania i Analiz, Warszawa, listopad 2008, s. 6.

<sup>15</sup> *Europa 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela, 3.03.2010.

<sup>16</sup> Obowiązujące obecnie ramy legislacyjne obejmują rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (płatności bezpośrednie), rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 (instrumenty rynkowe), rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (rozwój obszarów wiejskich) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1290/2005 (finansowanie).

- wsparcie i stabilizację dochodów rolniczych,
- utrzymanie użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, zgodnej z wymogami środowiska,
- rekompensowanie kosztów związanych z wypełnianiem wymogów unijnych (w odniesieniu do jakości i sposobów produkcji) związanych z zapewnianiem części pozaprodukcyjnych dóbr publicznych,
- zapewnienie wyrównanych warunków konkurencji w ramach jednolitego rynku rolno-żywnościowego. Wspieranie dochodów i utrzymanie gruntów w dobrej kulturze jest szczególnie istotne na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

Zniesienie lub istotne ograniczenie płatności bezpośrednich w ramach WPR groziłoby trwałym porzuceniem działalności rolniczej na wielu takich obszarach, a także nadmierną koncentracją i intensyfikacją produkcji rolnej na innych obszarach. Tym samym płatności bezpośrednie powinny zapewniać stabilność ekonomiczną i zrównoważony rozwój rolnictwa wspólnotowego, a także bezpieczeństwo żywnościowe i środowiskowe UE<sup>17</sup>. Ich rola w tym zakresie może wzrosnąć w przyszłości w scenariuszu niskich cen rolnych lub w sytuacji ograniczenia skuteczności interwencji rynkowej w ramach WPR. Jakikolwiek ewentualne znaczące ograniczenie systemów wsparcia oddzielonego od produkcji oznaczałoby faktyczny zanik zdolności UE do aktywnego promowania i podejmowania zobowiązań w ramach roko-  
wań wielostronnych.

System płatności bezpośrednich wymaga jednak pilnej zmiany polegającej na jego dalszym uproszczeniu i ujednoczeniu formy stosowania w całej UE. Konieczne jest zatem odejście od obecnych rozwiązań, w których wysokość płatności (stawka SAPS lub średnia wartość uprawnień w SPS) i pułapy (koperty) krajowe odzwierciedlają historyczne poziomy i intensywność produkcji w poszczególnych państwach członkowskich sprzed kilkunastu lat. Nowy system płatności powinien być związany z powierzchnią użytków rolnych (np. uproszczony, obecny system SAPS) oraz uwzględniać realizację wymogów w zakresie ochrony środowiska i przewidywać dodatkowe wsparcie finansowe dla obszarów o niekorzystnych warunkach produkcji. System oparty na jednolitej stawce powierzchniowej płatności w całej UE (*flat-rate*) lepiej służyłby realizacji obecnych i przyszłych celów WPR niż system dzisiejszy – umożliwiłby on bardziej sprawną integrację społecznych oczekiwań i dóbr publicznych w swoich ramach. Zmiany te pozwoliłyby na:

- ograniczenie kosztów wdrożeniowych, zarówno na poziomie administracyjnym, jak i gospodarstw rolnych,
- utrzymanie powszechnego charakteru tego podstawowego instrumentu wsparcia w ramach WPR,

---

<sup>17</sup> S.L. Hart, *Beyond greening: Strategies for a sustainable world*, "Harvard Business Review" 75, January-February 1997; D. Press, D.A. Mazmanian, *Understanding to a Sustainable Economy*, [w:] N.J. Vig, M.E. Kraft (eds.), *Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2003.



- wyeliminowanie negatywnego wpływu obecnych rozwiązań na warunki konkurencji na jednolitym rynku,
- lepsze odzwierciedlenie w strukturze finansowej aktualnych funkcji Wspólnej Polityki Rolnej i tym samym poprawę efektywności tego instrumentu WPR<sup>18</sup>.

Uogólniając, należy podkreślić, że w przyszłości WPR ma zachować swoją dwufilarową strukturę. Płatności bezpośrednie powinny być przy tym przeznaczone na wspieranie zrównoważonej produkcji i zostać stopniowo wyrównane. Przewiduje się również stopniowe ograniczanie płatności dla beneficjentów korzystających ze znaczących kwot pomocy. Ponadto wspólne ramy strategiczne obejmują rozwój obszarów wiejskich.

#### 4. Bezpieczeństwo żywnościowe w reformie WPR

Bezpieczeństwo żywnościowe zostało uznane za jeden z głównych motorów przyszłej reformy WPR<sup>19</sup>. Silny sektor rolniczy jest niezbędny do istnienia wysoko konkurencyjnego przemysłu spożywczego, będącego ważną częścią gospodarki i handlu UE oraz w istotny sposób oddziałującego na rynki międzynarodowe<sup>20</sup>. Z tego względu, w kontekście Rundy Doha, UE zgodziła się na ważny pakiet rolny, uzależniony od osiągnięcia ambitnego, zrównoważonego i kompleksowego porozumienia ogólnego.

Mimo nadal istniejącej niepewności, w oparciu o obraz towarów rolnych nakreślony przez kilka organizacji, w tym przez Komisję Europejską w jej ostatnich średniookresowych perspektywach, można wyprowadzić trzy jasne wnioski w odniesieniu do towarów rolnych:

- oczekuje się, że ceny towarów rolnych pozostaną na poziomie wyższym niż średnie ceny historyczne, co będzie stanowić odwrócenie długoterminowej tendencji spadkowej, przynajmniej w dającej się przewidzieć przyszłości;
- niestabilność cen także prawdopodobnie pozostanie duża, chociaż utrzymuje się niepewność co do jej przyczyn i czasu trwania;

<sup>18</sup> Por. A. Loubet, *Unijna Wspólna Polityka Rolna (WPR) i francuska koncepcja jej doskonalenia*, 5.08.2008, <http://globeconomy.pl/content/view/2592/6/>.

<sup>19</sup> Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „*WPR do 2020 r.: sprostać wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi*”, COM 672 wersja ostateczna z 18.11.2010.

<sup>20</sup> J.E. Alt, J. Frieden, M.J. Gilligan, D. Rodrik, R. Rogowski, *The Political Economy of International Trade: Enduring Puzzles and an Agenda for Inquiry*, “Comparative Political Studies” No 29/1996; J.E. Alt, Gilligan M.J. *The Political Economy of Trading States*, “Journal of Political Philosophy” 1994, no. 2; J. Goldstein, *The impact of ideas on trade policy: The origins of U.S. agricultural and manufacturing policies*, “International Organization” 1989, no. 43; J.S. Goldstein, *International Relations*, Fourth edition, Longman, New York 2001.

– poziom cen nakładów wykorzystywanych w rolnictwie także prawdopodobnie pozostanie wyższy niż obserwowany w przeszłości<sup>21</sup>.

Połączenie powyższych czynników wskazuje na to, że wyższe ceny towarów rolnych niekoniecznie muszą przełożyć się na wyższe dochody rolników, zwłaszcza jeśli z powodu wyższych kosztów zmaleją ich marże. Ponadto oczywiste jest wystąpienie potencjalnych problemów związanych z inflacją cen żywności, które dotkną kraje będące importerami żywności netto oraz, w sensie bardziej ogólnym, konsumentów znajdujących się w trudnej sytuacji. Pewien stopień zmienności stanowi wprawdzie nieodłączny element rynków rolnych, jednak nadmierna niestabilność nie przynosi korzyści ani producentom, ani użytkownikom<sup>22</sup>.

Komisja ustanowiła także forum wysokiego szczebla w celu zapewnienia lepszego funkcjonowania łańcucha dostaw żywności<sup>23</sup>. Chociaż przedmiotem prowadzonych w jego ramach prac nie jest niestabilność cen, zajmuje się ono problemem transmisji zmian cen w ramach łańcucha dostaw, badając stosunki między przedsiębiorstwami, konkurencyjność przemysłu spożywczego, logistykę łańcucha rolno-spożywczego oraz narzędzie do monitorowania cen żywności.

## 5. Podsumowanie

W założeniach wieloletnich ram finansowych przewidziano, że WPR ma zachować swoją dwufilarową strukturę, przy czym kwota budżetu dla każdego filaru powinna zostać utrzymana w wartościach nominalnych na poziomie z 2013 r., z wyraźnym ukierunkowaniem na osiągnięcie wyników w odniesieniu do głównych priorytetów UE. Płatności bezpośrednie powinny być przeznaczone na wspieranie zrównoważonej produkcji<sup>24</sup> dzięki przyznaniu 30% finansowania z budżetu na obowiązkowe środki korzystne dla klimatu<sup>25</sup> i środowiska<sup>26</sup>. Poziomy płatności powinny stopnio-

---

<sup>21</sup> Komisja Europejska, Bruksela, dnia 2.02.2011 KOM(2011) 25 wersja ostateczna. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „*Stawianie czoła wyzwaniom związanym z rynkami towarowymi i surowcami*”.

<sup>22</sup> Tamże.

<sup>23</sup> Zob. [http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/competitiveness/forum\\_food/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/competitiveness/forum_food/index_en.htm).

<sup>24</sup> S.L. Hart., wyd. cyt.

<sup>25</sup> Zob. L.C. Hempel, *Climat Policy on the Installment Plan*, [w:] N.J. Vig, M.E. Kraft (eds.), *Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2003; F. Grunding, *Pattern of international cooperation and the explanatory power of relative gains: An analysis of cooperation on global climate change, ozone depletion and international trade*, “International Studies Quarterly”, The Journal of the International Studies Association, vol. 50, no. 4, December 2006.

<sup>26</sup> Zob. R.S. Axelrod, N.J. Vig, M.A. Schreurs, *The European Union as an Environmental Governance System*, [w:] R.S. Axelrod, D.L. Downie, N.J. Vig (eds.), *The Global Environment: Institutions, Law, and Policy*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2005; R.S. Axelrod, D.L. Downie, N.J. Vig (eds.), *The Global Environment: Institutions, Law, and Policy*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2005; A.M. Freeman III, *Eco-*

wo zostać zrównane, a płatności dla beneficjentów korzystających ze znaczących kwot pomocy – stopniowo ograniczane.

Wspólne ramy strategiczne WPR powinny obejmować rozwój zarówno rynku rolnego, jak i obszarów wiejskich, a także wykorzystywanie unijnych funduszy strukturalnych, które należy jeszcze bardziej ukierunkować na rezultaty, tak aby podlegały bardziej przejrzystym ulepszonym zasadom stosowania, szczególnie dotyczącym warunków *ex ante*<sup>27</sup>. Finansowanie WPR w zakresie środków wspierania rynków powinno zostać wreszcie zwiększone z użyciem dwóch instrumentów spoza wieloletnich ram finansowych: 1) rezerwy na wypadek sytuacji kryzysowych oraz 2) Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji w rozszerzonym zakresie<sup>28</sup>. Jednym z najważniejszych elementów przyszłej reformy Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej powinna być także kwestia bezpieczeństwa żywnościowego.

## Literatura

- Alt J.E., Frieden J., Gilligan M.J., Rodrik D., Rogowski R., *The political economy of international trade: Enduring puzzles and an agenda for inquiry*, "Comparative Political Studies" 1996, no. 29.
- Alt J.E., Gilligan M.J., *The political economy of trading states*, "Journal of Political Philosophy" 1994, no. 2.
- Birchfield V., *Dueling Imperialism or Principled Policies? A Comparative Analysis of EU and US Approaches to Trade and Development*, [w:] R. Reuveny, W.R. Thompson (eds.), *North and South in the World Political Economy*, Blackwell Publishing Ltd., Malden USA, Oxford UK, Carlton Victoria Australia 2008.
- Axelrod R.S., Downie D.L., Vig N.J. (eds.), *The Global Environment: Institutions, Law, and Policy*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2005.
- Axelrod R.S., Vig N.J., Schreurs M.A., *The European Union as an Environmental Governance System*, [w:] R.S. Axelrod, D.L. Downie, N.J. Vig (eds.), *The Global Environment: Institutions, Law, and Policy*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2005.
- Budżet z perspektywy „Europy 2020”*. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. KOM(2011) 500 wersja ostateczna. Część I, Bruksela, 29.06.2011, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SPLIT\\_COM:2011:0500\(01\):FIN:PL:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SPLIT_COM:2011:0500(01):FIN:PL:PDF) (data odczytu: maj 2012).
- Budżet z perspektywy „Europy 2020”*. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM 500 wersja ostateczna z 29.06.2011.

*conomics, Incentives, and Environmental Policy*, in: N.J.Vig and M.E.Kraft, Edited by, *Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2003; M. Faure, J. Lefevre, *Compliance with Global Environmental Policy*, [w:] R.S. Axelrod, D.L. Downie, N.J. Vig (eds.), *The Global Environment: Institutions, Law, and Policy*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2005.

<sup>27</sup> *Budżet z perspektywy „Europy 2020”*. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM(2011)500 wersja ostateczna z 29.06.2011

<sup>28</sup> Tamże, s. 4.

- COM 127 „*Unijne zasady ramowe dotyczące wsparcia krajów rozwijających się w zakresie wyzwań związanych z bezpieczeństwem żywnościowym*”, 2010.
- Dwyer I.H., Guyomard H., *International trade, agricultural policy reform and the multifunctionality of EU agriculture. A framework for analysis*, [w:] *Trade Agreements, Multifunctionality and EU Agriculture*, E. Kaditi, J. Swinnen (eds.), Centre for European Policy Studies, Brussels 2008.
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*. COM(2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela, 3.03.2010, [http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1\\_PL\\_ACT\\_part1\\_v1.pdf](http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf). (data odczytu: maj 2012).
- Faure M., Lefevre J., *Compliance with Global Environmental Policy*, [w:] R.S. Axelrod, D.L. Downie, N.J. Vig (eds.), *The Global Environment: Institutions, Law, and Policy*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2005.
- Freeman A.M. III, *Economics, Incentives, and Environmental Policy*, [w:] N.J. Vig, M.E. Kraft (eds.), *Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2003.
- Grunding F., *Pattern of international cooperation and the explanatory power of relative gains: An analysis of cooperation on global climate change, ozone depletion and international trade*, “International Studies Quarterly”, The Journal of the International Studies Association, vol. 50, no. 4, December 2006.
- Goldstein J., *The impact of ideas on trade policy: The origins of U.S. agricultural and manufacturing policies*, “International Organization” 1989, no. 43.
- Goldstein J.S., *International Relations*, Fourth edition, Longman, New York 2001.
- Hart S.L., *Beyond greening: Strategies for a sustainable world*, “Harvard Business Review” 75, January-February 1997.
- Hempel L.C., *Climat Policy on the Installment Plan*, [w:] N.J. Vig, M.E. Kraft (eds.), *Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2003.
- Hertel T.W., Winters L.A., *Estimating the poverty impacts of a prospective Doha Development Agenda*, „World Economy” 2005, August 28 (8).
- Holland M., *The European Union and the Third World*, Palgrave, New York 2003.
- Huges B.B., Irfan M.T., *Assessing Strategies for Reducing Global Poverty*, [w:] R. Reuveny, W.R. Thompson (eds.), *North and South in the World Political Economy*, Blackwell Publishing Ltd., Malden USA, Oxford UK, Carlton Victoria Australia 2008.
- Komisja Europejska, Bruksela, dnia 2.02.2011 KOM(2011) 25 wersja ostateczna. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „*Stawianie czoła wyzwaniom związanym z rynkami towarowymi i surowcami*”.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „*WPR do 2020 r.: sprostać wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi*”, COM 672 wersja ostateczna z 18.11.2010.
- Konkluzje Prezydencji Rady Europejskiej Unii Europejskiej z 18.03.2011.
- Loubet A., *Unijna Wspólna Polityka Rolna (WPR) i francuska koncepcja jej doskonalenia*, 5.08.2008, <http://globaleconomy.pl/content/view/2592/6/>.
- Maxwell S., Engel P., *European Development Cooperation to 2010*, Overseas Development Institute, Working Paper no. 219, 2003.
- Olson M., *The Exploitation and Subsidization of Agriculture in Developing and Developed Countries*, [w:] *Agriculture in a Turbulent World Economy*, A. Maunder, U. Renborg (eds.), Gower, U.K., Aldershot 1986.
- Polityka Rolna Unii Europejskiej po 2013 roku*, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Departament Polityki Integrycyjnej, Warszawa 2008.

- Polska wizja Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku – założenia i wstępne propozycje*, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Programowania i Analiz, Warszawa, listopad 2008.
- Press D., Mazmanian D.A., *Understanding to a Sustainable Economy*, [w:] N.J. Vig, M.E. Kraft (eds.), *Environmental Policy: New Directions for the Twenty-First Century*, CQ Press, a Division of Congressional Quarterly Inc. Washington, D.C. 2003.
- Puślecki Z.W., *Mercantilist tendencies in contemporary foreign trade policy*, "Journal of Global Change and Governance", Division of Global Affairs (DGA), Rutgers University, New Jersey, USA, vol. I, no. 4, Autumn 2008.
- Ravallion M., *The debate on globalization, poverty, and inequality; Why measurement matters*, "International Affairs" 2003, 79 (4).
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 23 czerwca 2011 r., 2011/2015(INI).
- Thies C.G., Porche S., *Crawfish tails: A curious tale of foreign trade policy making*, "Foreign Policy Analysis" 2007, no. 3.

## **NEW PHENOMENA IN THE COMMON AGRICULTURAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION IN THE CONDITIONS OF A BUDGETARY PERSPECTIVE FOR THE YEARS 2014-2020**

**Summary:** The main aim of the article is the presentation of new phenomena in the Common Agricultural Policy of the European Union in the conditions of a budgetary perspective for 2014-2020. Specific objectives included new challenges for the CAP, an indication of new objectives of this policy and to draw attention to important issues of food security in the CAP reform. For the joint strategic framework of the CAP there should be both the development of the market in agricultural and rural development, as well as the use of EU structural funds, which have to be more focused on the results so that more transparent dependent rules improve their application. In addition, one of the most important elements of the future reform of the Common Agricultural Policy in the European Union should be the issue of food security.

**Keywords:** European Union, Common Agricultural Policy, profitability of food production, sustainable development, budgetary perspective for 2014-2020.